

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 17/2020. (VII. 17.) AB HATÁROZATA

a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Handó Tünde, dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre, dr. Schanda Balázs, dr. Szalay Péter és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Fazekas Tamás ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzésének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróság döntése ellentétes az Alaptörvény IX. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadsággal.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügy bíróság által megállapított tényállása szerint az indítványozók a „Nemzeti Konzultáció a bevándorlásról és a terrorizmusról” szülő, Szegeden elhelyezett óriásplakátokat diszperzites festékekkel festették le. A plakátok egy részét olvashatatlanná tették és azokra különböző, a plakáton lévő üzenettel ellentétes tartalmú feliratokat írtak.
- [3] 3. A Szegedi Járásbíróság a 2017. január 18-án kihirdetett 7.B.2013/2016/7. számú ítéletével az indítványozókat bűnösnek mondta ki rongálás vétségében, és ezért őket próbára bocsátotta.
- [4] 4. A fellebbezés alapján eljáró Szegedi Törvényszék a 2.Bf.397/2017/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését érdemben helybenhagyta, de az alkalmazott intézkedést mindkét indítványozó tekintetében megrovásra enyhítette.
- [5] 5. A bíróság jogerős, ügydöntő határozatával szemben az indítványozók javára a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, BF.408/2017. számon. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a terheltek terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény, mivel magatartásuk a véleménynyilvánítás szabadságából fakadóan nem veszélyes a társadalomra, így a bűncselekménnyé minősítés egy fogalmi eleme hiányzik. Hivatkozik az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában megfogalmazott álláspontjára, miszerint az adott alapjog alkotmányos határainak meghúzásakor a közélet demokratikus és szabad fejlődésének szempontjára is mindig kiemelt figyelmet szükséges szentelni. A közügyeket vitató közlésekkel szembeni állami büntetőhatalom gyakorlása, a büntetőjogi szankció súlyossága, stigma jellege, és öncenzúra kiváltására alkalmas hatása miatt

- különösen érzékenyen érinti a véleményszabadságot és a szabadsággal élni kívánókat. A Legfőbb Ügyészség szerint a közéleti tartalmat hordozó plakátok olyan formában történő megváltoztatása, amely a plakáton lévő üzenettel ellentétes véleményt jelenít meg, illetve a tartalom megjelenítését gátolja, nem veszélyes a társadalomra.
- [6] Az ügyészi indítványra tett észrevételében az egyik indítványozó védője is felmentő rendelkezés meghozatalát tartotta indokoltnak. Arra hivatkozott, hogy a bíróság nem vette figyelembe a plakátok eredeti tartalmát, amely megítélése szerint az emberekben gyűlöletet és félelmet keltő, és ezzel szemben kívántak az indítványozók szembehelyezkedni.
- [7] A felülvizsgálati eljárás eredményeképp a Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta. A Kúria a támadott döntésben megerősítette, hogy a rongálás tényállási elemei megvalósultak. A Kúria álláspontja szerint „a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat.” (Indokolás [31]) Hozzátette, hogy a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható (Indokolás [32]).
- [8] 3. A döntéssel szemben az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Álláspontjuk szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény IX. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadsággal. Hivatkoztak az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban rögzített gyakorlatára; melyek szerint „a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett alapjogi helyzetére vonatkozó megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni”, illetve „a közügyeket érintő vélemény szabadságával élőkkel szemben utólagos büntetőjogi szankció kiszabása csak szűk körben lehet indokolt”.
- [9] Az indítványozók rögzítették, hogy szándékuk egyértelműen politikai vélemény kinyilvánítása volt, mellyel az óriásplakátoknak a bevándorlást a terrorizmussal összemosó üzenetével szemben kívántak ellentétes véleményt megfogalmazni. Ez a magatartásuk pedig erősebb alkotmányos védelmet élvez, mint a tulajdonhoz való jog.
- [10] Mindezekre tekintettel az indítványozók álláspontja szerint a Kúria nem mérlegelte megfelelően ezeket az alkotmányossági szempontokat.

II.

- [11] Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

III.

- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [13] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [15] Az indítványozók megjelölték az indítványozói jogosultságukat, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog

sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozók kifejezetten kérték a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].

- [16] Ugyan a bíróság tájékoztatása szerint nem áll rendelkezésre a kézbesítést igazoló vétív, de mivel a Kúria 2019. március 6-án meghozott döntését az indítványozók 2019. május 20-án támadták alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróságon, megállapítható, hogy az indítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőben érkezett. Megállapítható továbbá, hogy a Kúria döntésével szemben nem állt további jogorvoslat a rendelkezésükre.
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogával összefüggésben alapvető alkotmányossági kérdést vet fel: hogyan bírálható el a politikai véleménynyilvánítás kollíziója a tulajdonhoz való joggal és a Kormány tájékoztatási, véleménynyilvánítási lehetőségével.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság már több indítvány kapcsán vizsgálta, hogy büntető- vagy szabálysértési tényállást kimerítő cselekmény minősülhet-e alkotmányosan védett véleménynyilvánításnak. Egyes ügyekben a tetteges véleménynyilvánítás állt (vélt vagy valós) kollízióban a rongálás szabálysértési vagy vétségi alakzatával [3132/2018. (IV. 19.) AB határozat (német megszállási emlékművel összefüggő rongálás, továbbiakban: Abh.), 1/2019. (II. 13.) AB határozat (szovjet emlékmű lefestése) 3269/2019. (X. 30.) AB végzés, 14/2019. (IV. 17.) AB határozat (járdafestéses ügyek)]. Más esetekben a személyiségi jog büntetőjogi védelme (rágalmazás, becsület-sértés tényállások) állt szemben a véleménynyilvánítás szabadságával; az indítványozók más személyt sértő megnyilvánulásai miatt büntetőjogi szankcióban részesültek, és azt támadták meg az Alkotmánybíróságon [pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3048/2020. (III. 2.) AB határozat, 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, 3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, 3093/2019. (V. 7.) AB végzés]. Megint más esetekben az indítványozók magatartása közveszéllyel fenyegetés tényállását valósította meg, és ezzel szemben hivatkoztak a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére [3089/2019. (IV. 26.) AB határozat]. Eltérő volt, hogy az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálta-e az indítványokat, és az érdemi vizsgálat alá kerülő ügyekben egyes esetekben megsemmisítő, más esetekben elutasító döntést hozott.
- [21] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság minden egyes ügyben azt vizsgálta először, hogy az indítványozó magatartását védi-e az Alaptörvény IX. cikke egyáltalán, és ha igen, akkor az adott ügy körülményeit figyelembe véve a véleménynyilvánítás szabadságának vagy a versengő érdeknek, alapjognak kell-e teret engedni. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából nem olvasható ki, hogy a tényállásszerűen bűncselekményt megvalósító magatartások során az Alkotmánybíróságnak nem kell vizsgálnia, hogy sértült-e az indítványozó alapjoga. Épp ellenkezőleg: az 1/2019. (II. 13.) AB határozat arra mutatott rá, hogy: „egy cselekmény büntethetőségének a megítélése során arra is figyelemmel kell lenni, hogy bár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) és a Szabs. tv. [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény] is (többek között) az alkotmányos (az Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami) rend sérelméhez, illetve annak veszélyeztetéséhez köti az egyes cselekmények társadalomra veszélyességének megítélését, amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjoggyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége.” (Indokolás [44]) Ezekben az ügyekben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a védett véleménynyilvánítás akkor sem büntethető, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimeríti.

- [22] 2. Az elsődlegesen utólagos absztrakt normakontrollra épülő alkotmánybíráskodás mögött az a megfontolás húzódik, hogy a jogszabályoknak kell megfelelnie az alkotmánynak, és ha az egyedi döntés megfelel a jogszabályoknak és a jogszabály az alkotmánynak, akkor az egyedi döntések is alkotmányosak lesznek. Az alkotmányjogi panasz intézményének elterjedését az a felismerés váltotta ki, hogy az alkotmányos jogszabály alapján meghozott egyedi döntés is ellentétes lehet az alkotmánnyal. Erre tekintettel vált elérhetővé az ún. „valódi panasz” jogintézménye, amelynek során a jogalkalmazás alkotmányossága úgy is megkérdőjelezhető, hogy a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányosságát az indítványozó nem is vitatja. Az Alaptörvény alapján az Abtv. 27. §-a ezt a jogintézményt vezette be a jogrendszerbe.
- [23] Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszeljárásokban a jogszabály (adott esetben a Btk.) rendelkezésének alaptörvényellenessége fel sem merül, az viszont igen, hogy a bíróság az indítványozó alapjogát (azaz így az Alaptörvényt) megsértve hozott döntést. Valamennyi, az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörben folytatott eljárásban az Alkotmánybíróságnak végső soron erről kell döntenie.
- [24] Ha pedig a vizsgálat eredményeképp az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az indítványozó alapjoga sérült, akkor ez abban az esetben is a bírói döntés megsemmisítését eredményezi, ha egyébként a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányos. Ennek magyarázata, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének az alapja [R] cikk (1) bekezdés]; az Alaptörvénnyel ellentétes döntés abban az esetben is megsemmisítendő, ha egyébként jogszabályszerűsége nem vitatott. Ha az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjedne ki egy büntető ítélet alkotmányossági vizsgálatára azon az alapon, hogy az indítványozó magatartása egyébként tényállás-szerű, akkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja kiüresedne.
- [25] Ezeket az elvi alapokat az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is irányadónak tekintette.

V.

- [26] 1. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozók magatartására vonatkozik-e az Alaptörvény IX. cikkének védelme, ezt követően pedig, hogy ha vonatkozik is a véleménynyilvánítás szabadsága az indítványozók magatartására, akkor van-e olyan versengő érdek, amely az alapjog korlátozását igazolja. Ezek elbírálása során a tényállás hasonlóságára tekintettel az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette az Abh.-ban foglaltakat.
- [27] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”.
- [28] Az Alaptörvény a véleménynyilvánítás szabadságát, azaz valamilyen gondolat megfogalmazását és másokkal való megosztását megjelenési formájára tekintet nélkül védi. Ebből következően nem csupán a hétköznapi értelemben vett szólás tartozik az alkotmányos védelem körébe, hanem minden olyan magatartás (jelkép használata, mozdulat stb.) amely információs tartalommal bír. „Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a kommunikációt, a jellemzően politikai vélemény másokhoz való eljuttatását védi, annak megjelenési formájára tekintet nélkül.” {14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [33]}
- [29] Az Abh. megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, amely szerint „[a] véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is” (Indokolás [28]). Amennyiben a szóban forgó tevékenység központi eleme valamely üzenet megjelenítése és továbbítása, akkor ez a cselekmény megjelenési formájától függetlenül az Alaptörvény IX. cikkének védelmét élvezi. Mindezeket a jelen ügyre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egy plakátra az üzenet felírása, illetve egy eredetileg azon lévő felirat lefestése a társadalom számára érzékelhető és értékelhető információs tartalommal bír, így ez a magatartás az Alaptörvény IX. cikkének védelmi körébe vonható. Az Abh. külön kiemelte: „[nem állítható, hogy a] véleménynyilvánítás szabadságának külső megjelenési formája alkotmányosan korlátozható lenne önmagában azon az alapon, hogy más megjelenési forma is rendelkezésére áll a véleménynyilvánítás szabadságával élő személynek” (Indokolás [40]). Önmagában a közlés másokkal való megosztásához rendelkezésre álló eszközök sokfélesége nem eredményezi azt, hogy valamelyik közlési forma fogalmilag az Alaptörvény IX. cikke védelmi körén kívül esne. Az alapjog gyakorlójának szabadsága kiterjed a közlési csatorna megválasztására {3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, Indokolás [18]}; ettől független kérdés, hogy ugyanannak a közlésnek egyes megnyilvánulási formái alkotmányosan korlátozhatók lehetnek, míg más közléseké nem.
- [30] Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat

rámutatott: „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17]) Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.” (Indokolás [47])

- [31] Jelen esetben az indítványozók a „Nemzeti Konzultáció a bevándorlásról és a terrorizmusról” óriásplakátot festették le diszperzites festékkel. A bevándorlás és a terrorizmus témaköre épp a Kormány által meghirdetett nemzeti konzultáció miatt került a figyelem középpontjába, vált kiemelten közéleti jelentőségűvé. Az indítványozók a véleménynyilvánítási szabadságukat e témakörrel összefüggésben gyakorolták. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy az indítványozók magatartása fogalmilag a véleménynyilvánítás szabadság körébe vonható, sőt arra az Alaptörvény IX. cikkének fokozottabb védelme vonatkozik.
- [32] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságával szemben felhozható-e olyan indok, amely ebben az esetben az alapjog korlátozását alkotmányosan igazolhatja. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz alapján nem arról kellett állást foglalnia, hogy az Alaptörvény szabadságot ad-e plakátok összefirkálására, hanem hogy az indítványra okot adó egyedi ügyben a véleménynyilvánítás szabadságához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek; pontosabban, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróság ezt a kollíziót helyesen tárta-e fel és helyesen mérlegelte-e.
- [33] A Btk. a rongálás különös részi tényállásban a tulajdont, annak állagát és értékét védi. E tényállásban a Btk. közvetetten az Alaptörvény XIII. cikke intézményvédelmi oldalának szerez érvényt. „Az intézményvédelem alakítása során a tulajdoni formáktól, a tulajdon tárgyától és funkciójától is függően az állam által igénybe vehető tulajdonvédelmi eszközök eltérőek lehetnek.” (Abh., Indokolás [21])
- [34] A tulajdonhoz való jog intézményvédelmi oldala (azaz a tulajdon tárgyának állagvédelme) legitim cél alapjog korlátozásához. Az Alaptörvényből nem következik, hogy ne lehetne korlátozni a véleménynyilvánítás szabadságát olyan esetekben, amikor a tetteges véleménynyilvánítás útján valamely dolog megrongálódik. Az alapjog korlátozás legitim, alkotmányosan elfogadott célja szükséges, de nem elégséges feltétele a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására.
- [35] A teszt második eleme, hogy a korlátozás szükséges volt-e. E vonatkozásban az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy az óriásplakátok üzenetet hordoznak, amelyek a társadalom tagjait kívánják elérni, magatartásaikat befolyásolni. A kihelyezett óriásplakátok alkotmányjogi megítélése eltérő lehet. A gazdasági reklámok esetében az óriásplakátokat üzleti célból helyezik ki, és a reklámozó e „kereskedelmi szólását” jellemzően a vállalkozás szabadsága védi. Ezzel szemben a politikai reklám kihelyezésének alapja a párt, jelölőszervezet véleménynyilvánítási szabadsága. Általánosságban kijelenthető, hogy a plakát megrongálásában (összefirkálásában, más szöveg felírásában, olvashatatlaná tételében) megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság csak egészen kivételes esetben korlátozhatja az üzleti célból plakátot elhelyező jogalany vállalkozási szabadságát vagy a politikai reklámot hirdető jogalany véleménynyilvánítási szabadságát, hiszen az más alapjogának gyakorlását korlátozza vagy lehetetlenné teszi.
- [36] Az indítványra okot adó ügyben viszont a plakát sem nem kereskedelmi szólás, sem nem valamely párt vagy jelölő szervezet politikai reklámja. A Kormány vagy intézményei által fizetett hirdetés esetében a plakát kihelyezésének nem lehet a véleménynyilvánítás szabadsága az alapja, tekintettel arra, hogy a Kormány (mint közhatalmi szerv) emberi jogokkal nem rendelkezik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Kormánynak közéleti kérdésekben ne lehetne véleménye; még a korábbi Alkotmány hatálya alatt mutatott rá az Alkotmánybíróság arra, hogy „az általa helyesnek tartott véleményeket mindenki – az állam is – támogathatja” [30/1992. (V. 26.) AB határozat].
- [37] Az indítványozók e plakát lefestésekor a véleménynyilvánítási szabadságukat gyakorolták ugyan, de e szabadságuk szükséges korlátja a tulajdonhoz való jog intézményvédelmi oldala, arra tekintettel, hogy a Kormánynak

is jogos érdeke fűződik hirdetményének integritásához, azaz ahhoz, hogy az általa preferált vélemény látszódon, és az adott térbe vett helyen csak az látszódon.

- [38] Végül az Alkotmánybíróságnak arról kellett döntenie, hogy az indítványozók Alaptörvény IX. cikkében foglalt jogát arányosan korlátozza-e a tulajdonhoz való jog intézményi oldala, azaz melyiket kell előtérbe helyezni a másik rovására. Az arányosság kérdését minden esetben külön mérlegelés alapján kell megítélni: az Alaptörvényből nem vezethető le, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással bármilyen, a Kormány érdekkörében kihelyezett plakát korlátozás nélkül lefesthető, mint ahogy az sem, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának minden helyzetben meg kell hajolnia a tulajdonvédelem szempontjai előtt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróságok az indítványozók magatartását – azon túlmenően, hogy a bűncselekmény tényállásszerűen megvalósult-e – alapjogi megközelítésben is értékelték. A bíróságok elismerték, hogy az indítványozók tevékenységét a véleménynyilvánítási szabadság védi, és elemezték, hogy e szabadság tulajdonhoz való joggal történő kollíziója miképp oldható fel. A bíróság az „arányossági tesztet” is elvégezte, és jutott arra a következtetésre, hogy a bűncselekményi értékhatárt meghaladó rongálási kár túllépi az arányos mértéket.
- [39] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság nem látta megállapíthatónak, hogy a támadott bírósági döntés sértette volna az indítványozók Alaptörvény IX. cikkében rögzített jogát. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.
- [40] 3. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az alkotmányjogi kérdés jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [41] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor lényegesnek tartom a következő kérdések kiemelését.
- [42] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgáster keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie.
- [43] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján a bírói jogértelmezést kizárólag abban az esetben vizsgálhatja felül, ha az ügynek van alapjogi relevanciája. Önmagában azonban az a tény, hogy egy ügynek alapjogi relevanciája van, nem eredményezheti, hogy az eljáró bíróságok az ügy szakjogi megítélését figyelmen kívül hagyják {3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [44] 2. A konkrét esetben – figyelemmel az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára is [például: 3132/2018. (IV. 19.) AB határozat; 3269/2019. (X. 30.) AB határozat; 14/2019. (IV. 17.) AB határozat] – egyértelműen megállapítható, hogy az ügynek van alapjogi relevanciája a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben.
- [45] Az Alkotmánybíróságnak ezért a véleménynyilvánítás szabadságát a rongálás büntetőjogi tényállása által védett alapjoggal (tulajdonhoz való jog) összemérve kellett megvizsgálnia, hogy az eljáró bíróságok az alkotmányos szempontokat érvényre juttatták-e.
- [46] A jelen ügyben megállapítható, hogy a Kúria az ügy alapjogi relevanciájából fakadó alkotmányos szempontok értékelését elvégezte. Megállapította, hogy „[a] terhelteknek felrótt magatartás, a rongálásban részvétel jogellenes és társadalomra veszélyes. Cselekményük büntetendőségének, valamint büntethetőségüknek a törvényi feltételei hiánytalanok.” Hangsúlyozta azt is, hogy a társadalomra veszélyesség hiányára hivatkozásnak a jelen ügyben nincs helye.
- [47] Az Alkotmánybíróság már több döntésében rámutatott arra, hogy a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzített elveknek megfelelően vizsgálata csak arra terjed ki, hogy a bíróságok felismerték-e az ügy alapjogi vonatkozásait, és azokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezték-e az alkalmazandó jogszabályokat. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {hasonlóan pl. 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálhatja, hogy „különös tekintettel a felmerülő alapjogi vonatkozásokra, az ügy »alkotmányjogi rétegére«, a támadott döntés szenved-e olyan mérlegelési hiányosságban, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű problémát, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.” {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [40]}
- [48] A konkrét ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria az ügy alapjogi összefüggéseit feltárta, és az alkotmányos szempontok, valamint a szakjogi szempontok együttes vizsgálata eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás akadályát nem képezte.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata körében ebben a döntésében is megerősítette azt a korábbi értelmezést, amely szerint: „amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége”. Ezzel a megállapítással – amint azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben is kifejtettem – nem értek egyet.
- [50] Azon tényből, hogy valamely magatartás a véleménysszabadság – vagy akár bármely más alapjog – védelmi körébe esik, nem következhet szükségszerűen a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés. A védelmi kör azono-

sítása, álláspontom szerint csupán azt jelöli ki, hogy az Alkotmánybíróságnak az érintett alapjogi tesztet mely alapjog vonatkozásában kell lefolytatnia.

- [51] A véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott követelményeket a bíróságok a törvényi tényállás elemeinek a vizsgálata keretében tudják érvényre juttatni. A véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának a ténye önmagában nem mentesíti, nem mentesítheti az eljárás alá vont személyt a büntetőjogi felelősség megállapítása alól. Ilyen követelményt az Alkotmánybíróság sem fogalmazhat meg. Arra adhat legfeljebb iránymutatást, hogy mely törvényi tényállási elem az, amelynek keretében a véleménynyilvánításhoz való jog szempontjai vizsgálhatók, valamint arra, hogy melyek ezen vizsgálat elfogadható, az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban álló eredményei.
- [52] A konkrét esetben a Kúria döntéséből is megállapítható, hogy a társadalomra veszélyesség fogalmát az alkotmányossági szempontokat szem előtt tartva a bíróságok értékelni tudják.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] A határozatot megszavaztam, mert üdvözlendőnek tartottam, hogy a 14/2019. (IV. 17.) AB határozathoz (Kétfarkú Kutyapárt járdafestése, köztisztasági szabálysértés) képest – amely ügyben különvéleményt fogalmaztam meg – a jelen döntésében az Alkotmánybíróság visszatért a korábban követett irányvonalhoz, azaz a tetteges véleménynyilvánítás vizsgálata során elvégezte ezen alapjog tulajdonhoz való joggal történő ütköztetését.
- [54] Ugyanakkor szükségesnek tartom kifejezni a fenntartásomat az indokolás azon megállapítását érintően, amely szerint „[e]zekben az ügyekben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a védett véleménynyilvánítás akkor sem büntethető, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimeríti”.
- [55] Előjáróban kiemelem, hogy az idézett mondatot megelőzően felsorolt alkotmánybíróági döntések egyike sem tartalmaz az idézett mondattal megegyező megállapítást, tartalmilag sem.
- [56] Az Emberi Jogok Európai Bíróságának valóban van olyan döntése, amelyben szobrokat festékekkel meggyalázó tettegességet a védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak ítélt [EJEB *Murat Vural kontra Törökország* (9540/07), 2014. október 21.], azonban az Alkotmánybíróság tetteges véleménynyilvánításokkal kapcsolatos gyakorlatában erre még nem került sor. A magyar gyakorlat még a szabálysértések esetében is inkább abba az irányba mutat, hogy „csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [57] Éppen ezért – az esetleges félreértések elkerülése érdekében – a jelen határozat indokolásának fentebb idézett mondatával kapcsolatban szükségesnek tartom felhívni a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem szerepel olyan ügy, amelyben egy a Btk. különös részi tényállását kimerítő magatartást minősített volna az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak.
- [58] A magam részéről az Alkotmánybíróság azon szerepfelfogásával értek egyet, miszerint az ítélező bíróságok hatásköre a feltárt tényállás elemeinek átfogó mérlegelése, így az előttük fekvő cselekmény Btk. szerinti minősítése, társadalomra veszélyességének megítélése, míg az Alkotmánybíróság ezen jogalkalmazási folyamattal összefüggésben „a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [59] Álláspontom szerint – főként tetteges véleménynyilvánítások esetében – ezen alkotmánybíróági szerepfelfogástól idegen a Btk. valamely különös részi tényállását kimerítő cselekménynek alaptörvényi védelem alá helyezése. Ennek inverzeként inkább az fordulhat elő, hogy az ítélező bíróság mérlegelésének alaptörvény-elle-

nességét állapítja meg az Alkotmánybíróság, amely szükségszerűen maga után vonja a Btk. adott különös részi tényállásának megállapíthatatlanságát is.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [60] A többségi határozat az indítványt azon az alapon utasította el, hogy az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságát szükséges és arányos mértékben korlátozta a tulajdonhoz való jog intézményi oldala.
- [61] Általánosságban egy, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásban a fő kérdés kétféleképp is feltehető: úgy is, hogy a támadott bírói döntés az érintett alapjog tartalmával összhangban van-e, valamint úgy is, hogy sérült-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga. Véleményem szerint jelen ügyben mindkét kérdésre nemleges a válasz: a bírói döntés nem a véleménynyilvánítás szabadságának szellemében született, de összességében nem is sérült az indítványozó alapjoga.
- [62] Az elutasító döntést (előadó bíróként) azért támogattam, mert az ügyben eljáró bíróságok a versengő alapjogokat felismerték, azokat összevetették, és nem állapítható meg, hogy helytelen következtetést vontak volna le: a véleménynyilvánítás szabadságából nem vonható le olyan általános következtetés, hogy bármilyen plakát összefirkálható. Párhuzamos indokolásomban ugyanakkor rá kívánok mutatni arra, hogy a bírósági döntés kiindulópontját tévesnek tartom. A Kúria a támadott döntésben úgy foglalt állást, hogy „a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható”. Az én megközelítési módom ezzel épp ellentétes: a védett véleménynyilvánítás nem nyilvánítható bűncselekménnyé.
- [63] Nem értek egyet azzal, hogy egy Alaptörvényben védett jog csak törvény keretei között gyakorolható, még ha az a törvény a Btk. is. A két jogi norma (az Alaptörvény és a Btk.) együtt hézagmentes, koherens rendszert alkot. Az Alaptörvény a jogrendszer alapja, aminek érvényesülnie kell mind a jogszabályokban, mind az egyedi döntésekben. A Btk. pedig normatív (általános) módon meghatározza azokat a cselekményeket, amelyeket a jogalkotó a társadalomra veszélyesnek tart és büntetni rendel. Az általános szabály egyedi ügyre vonatkoztatása azonban nem mechanikus művelet; figyelembe kell venni, hogy az alkalmazása nem vezet-e alaptörvényellenes eredményre a konkrét esetben.
- [64] A bíróságoknak tehát az egyedi ügyekben vizsgálniuk kell, hogy a véleménynyilvánítás védett körébe tartozó joggyakorlásáról van-e szó, és ha igen, akkor abban az esetben sem szankcionálhatják a magatartást, ha az a Btk. szerint tényállásszerű.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

- [65] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a határozat rendelkező részével és indokolásának túlnyomó hányadával is, de ahhoz az Abtv. 66. § (3) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a következő párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [67] A határozat indokolása megismétli az 1/2019. (II. 13.) AB határozatnak és a 14/2019. (IV. 17.) AB határozatnak azt a leegyszerűsítő megállapítását, hogy ha egy cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának a körébe esik, akkor „eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége” (határozat, 5. oldal). Ezzel kapcsolatosan korábban mindkét ügyben különvéleményt fogalmaztam meg, amelyeket jelen ügyben is irányadónak tartok: „Ha egy cselekményt a szólásszabadsággal élve valósítanak meg és az korlátoz valamilyen olyan másik alapjogot (alkotmányos értéket), amelyet a jogalkotó a Btk. vagy Szabs. tv. valamelyik törvényi tényállásán keresztül is védeni kíván, abban az esetben önmagában az említett alapjog gyakorlása nem zárja ki a társadalomra veszélyességet, csak abban az esetben, ha az adott alapjog (alkotmányos érték) esetén irányadó alkotmányos mérce szerint a véleményszabadság élvezett elsőbbséget. Másként fogalmazva: azt, hogy egy közlés a véleménynyilvánítás szabadsága alatt áll, csak azt követően lehet eldönteni, hogy az említett alapjogot – éppen a társadalomra veszélyesség vizsgálata során – összevetjük az érintett szabálysértés (vagy bűncselekmény) védett jogi tárgyával, pontosabban azzal az alapjoggal, alkotmányos értékkel, amelynek körébe a védett jogi tárgy tartozik.” {14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [83]}
- [68] Így tehát „amennyiben egy cselekmény beleillik valamely szabálysértés vagy bűncselekmény törvényi tényállásába, (még ha ezt a véleménynyilvánítás alapjogára hivatkozva valósítja is meg) az elkövető kizárólag a Szabs. tv., illetve Btk. rendelkezései alapján mentesülhet a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősség alól. Amennyiben tehát egy (akár verbális, akár tettleges) cselekmény szabálysértést vagy bűncselekményt valósít meg és a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősségre vonás egyik akadályja sem merül fel, a cselekményt megvalósító személy nem a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát gyakorolja.” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [98]}
- [69] A fent említetteket ezen ügyre vetítve tehát nem értek egyet a határozat azon kijelentésével, hogy „a védett véleménynyilvánítás akkor sem nyilvánítható bűncselekménnyé vagy szabálysértéssé, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimerítette” (határozat 5. oldal).
- [70] Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az indítványozók által előre megtervezett, egymással szándékegységben kivitelezett, célirányos magatartása megvalósította a Btk. 371. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő, figyelemmel a Btk. 13. § (3) bekezdésére, társtettesként elkövetett rongálás vétségét.
- [71] A bíróságok indokolása szerint e cselekmény a társadalomra veszélyesnek minősült, mert káros következménye volt, eredménye pedig sértő, mert a tevékenység következtében külvilági változás jött létre, mégpedig az elkövetési tárgyakon (a 7 db óriásplakáton megvalósult állagsérelem). Mindezek mellett büntethetőséget kizáró vagy korlátozó ok nem merült fel. Annak ténye pedig, hogy a történetek egy politikai demonstráció keretében valósultak meg, a kifejtettek szerint nem vonja maga után azt, hogy a vádlottak felelősségre vonása mellőzhető lenne ezen indokokra hivatkozva.
- [72] Ahogy a Kúria – álláspontom szerint helytállóan – kimondja: a büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége, amely az elkövetők esetében kétségtelenül idegen vagyontárgy károkozással járó megváltoztatását valósította meg. Idegen vagyontárgy meg rongálásával kárt okozni pedig szükségképpen mások jogát sértő, ezért a Btk. 4. § (2) bekezdése szerint társadalomra veszélyes tevékenység [lásd: Kúria végzésének 34. bekezdése].
- [73] A társadalomra veszélyesség vizsgálata körében a bíróságok a Kúria 24/2012. számú büntető elvi határozatát is szem előtt tartották, amely szerint: „A cselekmény tényállásszerűsége ellenében pedig csak olyan körülmények zárhatják ki a társadalomra veszélyességet (jogellenességet), melyek folytán az elkövető magatartása társadalom számára hasznos, de legalább túrt. E körbe tartozhat valamely alapjog gyakorlása, kiváltképp és időtlenül ilyen az élethez való jog, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága. Ez azonban erőszakos magatartás csak akkor lehet, ha közvetlen jogtalan támadást, illetve annak közvetlen fenyegető veszélyét hárítja, vagy közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből ment. Mindezzel összhangban áll, hogy a Btk. bármilyen motivációtól, indítéktól és célzattól függetlenül büntetni rendeli az erőszak kifejtését, ami ha testi épség elleni, akkor a testi sértés, ha dolog elleni, akkor a rongálás bűncselekményét valósítja meg. Mindemellett a jogosnak vélt igény erőszakkal érvényesítése is bűncselekmény.”

- [74] A fentebb kifejtettekre tekintettel véleményem szerint – teljes mértékben osztva az eljáró bíróságok döntéseinek indokolásaiban foglaltakat – az Alaptörvény IX. cikkében foglalt véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető, ennek értelmében tehát nem lehet teret engedni annak, hogy bárki ezen alapjogát önkényesen gyakorolva, és arra hivatkozva bűncselekményt kövessen el.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

- [75] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság Elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

- [76] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [77] 1. Egyetértek a határozat indokolásának IV. részében (Indokolás [19] és köv.) foglalt általános következtetéssel. Eszerint egy konkrét cselekmény esetében nem csupán annak van jelentősége, hogy kimeríti-e egy bűncselekmény törvényi tényállását, hanem annak is, hogy az érintett magatartás alapjoggyakorlásnak minősül-e, továbbá, hogy a büntetőjog eszközével történő állami fellépés a konkrét esetben – tehát nem a szabályozás szintjén, hanem az adott magatartással összefüggésben – szükséges és arányos-e.
- [78] Véleményem szerint a jelen esetben mérlegelni kellett volna a konkrét ügy jellegzetességeit. A nemzeti konzultációs óriásplakát ideiglenesen, kizárólag a nemzeti konzultációs kampányban létező, a kormány megbízásából kihelyezett tulajdoni tárgy, amelynek azonban a kommunikációs funkción kívüli, önmagában vett értéke nincs, szemben például egy védelmet élvező műalkotással, szoborral, használati tárggyal vagy épülettel. Létének kizárólagos célja és értelme az, hogy az állampolgárokat a kormányzattal való kommunikációra buzdítsa, tájékoztassa őket a feltett kérdéseket illetően elfoglalt kormányzati álláspontról. E plakátok tehát minden kétséget kizáróan a közéleti vita átmeneti, rövid ideig létező, kommunikációs célú eszközei. Ezért e plakátok pusztán tulajdoni tárgyként való kezelése, valamint ezzel szemben a plakátokra ráfestett állampolgári „válasz” rongálásnak minősítése elfedi azt a tényt, hogy ebben az esetben nem feltétlenül öncélú károkozásról van szó, hanem egyfajta közéleti vitáról és annak során tett politikai véleménynyilvánításról. Ezért a jelen ügyben aránytalannak tartom a büntetőjogi felelősség megállapítását.
- [79] 2. Ha az alkotmányjogi panasz eljárásban nem kell figyelembe venni a konkrét ügy körülményeit, csupán azt a tényt kell értékelni, hogy egy magatartás kimeríti-e a büntetőjogi tényállás kereteit, akkor – véleményem szerint – az alapjog gyakorlásának mércéjévé a Büntető Törvénykönyv válik.

- [80] Bizonyosan nem áll összhangban az Alaptörvényben biztosított jogok védelmére vonatkozó kötelezettséggel és az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával a Kúria sérelmezett döntésében foglalt azon jogértelmezés, amely szerint „[a] büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége”, és az alapjog-gyakorlás ténye nem eredményezheti a cselekmény társadalomra veszélyessége hiányának a megállapítását (lásd: Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése, Indokolás [34]). A büntetőjogi felelősség megállapítása során az elkövetési magatartás társadalomra veszélyességének minősítése az a pont, amelyen keresztül az alapjogi követelmények érvényesíthetők egyedi szinten.
- [81] 3. A fentiekben kifejtettek mellett fontos azt is hangsúlyozni, hogy a véleménynyilvánításra való hivatkozás nem teszi eleve kizárttá a büntetőjogi szankcionálást. A konkrét ügyekben lefolytatandó arányossági vizsgálat lényege éppen a mérlegelésben áll: az adott eljárás tárgyát képező elkövetési magatartás – annak egyedi körülményei között – olyan súlyú-e vagy olyan jellegű-e, amellyel szemben alapjogi szempontból arányos alkalmazni a büntetőjog felelősségi rendszerét, amire egyebekben az Alkotmánybíróság – egészen eddig – *ultima ratio*-ként tekintett töretlen gyakorlata szerint.
- [82] Ettől az eseti ügytől elvonatkoztatva azt szükséges tehát megjegyezni, hogy például az utcai zavargásokba torkolló, a tárgyi világ elleni agresszív magatartást vagy a személyi sérülésekkel (is) járó megnyilvánulást magam is olyan cselekménynek tekintem, amellyel szemben arányos lehet a büntetőjogi fellépés. Mi több: a rendkívül veszélyes elkövetési magatartások esetében már az is kétségbe vonható, hogy azok élvezik-e egyáltalán az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által nyújtott védelmet. Ezek álláspontom szerint sem tolerálhatóak a szólásszabadság álcája mögé bújva.
- [83] 4. Mindezekre tekintettel a jelen ügyben az indítvány elutasítása helyett a Kúria döntésének megsemmisítését tartottam volna helyesnek. Az új eljárás lehetőségét adott volna a Kúriának, hogy – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban – az Alkotmánybíróság határozatait figyelembe véve, az alkotmányossági szempontokat érvényesítve, az arányosság követelményét kifejezetten mérlegelve hozzon döntést az ügyben.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [84] Az ügy megítélésében számomra meghatározó a Kúriának a felülvizsgálati eljárás során meghozott végzésében megfogalmazott, a határozatban is idézett végkövetkeztetése, mellyel teljes mértékben egyetértek. Eszerint a véleménynyilvánítás szabadságát nem lehet a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának tekinteni; alapjogra hivatkozás nem igazolhat önkénynt. Maradéktalanul osztom azt a megállapítást is, hogy a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható.
- [85] Mindezek alátámasztására a határozat indokolásában foglalt érveléssel szemben az alábbiakra mutatok rá.
- [86] 1. Nézetem szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlását a Btk. rongálást vétségge nyilvánító tilalma korlátozza. Jóllehet ezt a korlátozó rendelkezést az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, az véleményem szerint megfelel az alapjogok korlátozására vonatkozó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt követelményeknek; arra törvényben (Btk.) került sor, tartalmilag az előírt szükségességi-arányossági követelmények szem előtt tartásával.
- [87] 2. Számos korábbi véleményemben kifejtettem, miszerint az, hogy az alapvető jogokat a törvényalkotó helyett a jogalkalmazó maga korlátozza, anélkül, hogy az alapjogok korlátozását megengedő (biztosító) törvényi szabályok alkalmazásával erre lehetősége nyílna, nem vezethető le az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből, erre az nem ad sem felhatalmazást, sem lehetőséget.

- [88] Az azonban, hogy a jogalkalmazó úgy végezze el az esetlegesen ütköző (versengő) alapjogok egymáshoz való viszonyának elemzését, hogy ennek akárcsak lehetséges eredményeként félretolhatónak tartja az alapjogi korlátozás törvényi rendezését, számomra még inkább elfogadhatatlan.
- [89] A határozat indokolása ugyanis ezt üzeni; a konkrét esetben ugyan nem nyúl a Kúria döntéséhez, elvben mégis lehetségesnek fogadja el a törvényi korlátozás figyelmen kívül hagyását (jóllehet, ha az Alkotmánybíróság nem értene egyet a törvényi szabályozással, azt az Abtv. 28. §-ának alkalmazásával felülvizsgálhatná).
- [90] 3. A határozatban hivatkozott 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz, mely azt tartalmazza, hogy „amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége”, párhuzamos indokolást fűztem, melyben vitattam ennek a megállapításnak a helyességét. Ebben hangsúlyoztam, hogy „ha egy magatartás megvalósítja a Szabs. tv.-ben vagy a Btk.-ban tilalmazott valamely magatartást, a jogalkalmazó a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozva nem mellőzheti a Szabs. tv. vagy a Btk. alkalmazását. Ezzel ellentétes eljárás összeegyeztethetetlen lenne a törvények uralmának, a jogállamiságnak az elvével.” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [51]}
- [91] 4. A társadalomra veszélyesség hiányával [nem tévesztendő össze a társadalomra veszélyességben tévedés – Btk. 20. § (2) bekezdés – esetével] kapcsolatos, a határozatban tükröződő álláspont nézetem szerint nincs összhangban a Btk. 4. § (1) és (2) bekezdéseiből kiolvasható büntetőjogi dogmatikával.
- [92] A társadalmi veszélyességgel kapcsolatosan az említett rendelkezések az alábbiakat tartalmazzák:
 „4. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.
 (2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.”
- [93] A társadalomra veszélyesség 4. § (2) bekezdésében meghatározott fogalma ismeretében feltehető a kérdés, hogy a rongálás sérti-e (többek között) mások jogait; a válasz aligha lehet kétséges, és ebből következően a rongálás megvalósításának társadalmi veszélyessége sem kérdőjelezhető meg. (Az idézett törvényhelyekből az is következik, hogy nem minden társadalomra veszélyes cselekmény bűncselekmény, de minden bűncselekmény társadalomra veszélyes. A kivételeket maga a Btk. tartalmazza a büntethetőséget kizáró okok megjelölésével; bár általában itt sem a cselekmény objektíve veszélytelenségéről van szó, hanem a társadalmi veszélyességnek az elkövető személyéhez való hozzá nem köthetőségéről.)
- [94] 5. A határozat érvelése nézetem szerint relativizálja a Btk. alkalmazhatóságát. Ezt a fentiekén túl azért sem tudom elfogadni, mert korunkban olyan növekvő, szaporodó kihívásokkal kell a társadalomnak szembenézni, melyek – nem a jelen ügyre gondolok – a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságával történő egyre durvább visszaélésekben öltenek testet, olyanokkal, amelyekkel a valódi cél nem az eltérő vélemények megjelenítése, hanem végső fokon a demokratikus, alkotmányos rendszer destabilizálása. Ez ugyan még nem hazai jelenség, de olyan kihívás, mellyel az alkotmányos rendszer és az Alaptörvény védelmére hivatott szerveknek a jövőben esetlegesen számolniuk kell. Ezért különösen fontos, hogy a társadalom hatékony büntetőjogi védelme gyengítésének ne engedjünk teret.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
 az Alkotmánybíróság elnöke
 az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
 alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/939/2019.
 Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 173. számában.

